

■ O všechno se rozděl.

Hraj fér.

Nikoho nebij.

Vracej věci tam, kde jsi je našel.

Uklízej po sobě.

Neber si nic, co ti nepatří.

Když někomu ublížíš, řekni promiň.

Před jídlem si umyj ruce.

Splachuj.

Teplé koláčky a studené mléko ti udělají dobře.

Žij vyrovnaně — trochu se uč a trochu přemýšlej
a každý den trochu maluj a kresli a zpívej a tancuj
a hraj si a pracuj.

Každý den odpoledne si zdřímni.

Když vyrazíš do světa, dávej pozor na auta,
chytni někoho za ruku a drž se s ostatními
pohromadě.

ISBN 80-207-0472-8

9 788020 704726

01-004-94 13/34

Cena doporučená nakladatelem
včetně DPH 45 Kč

Robert Fulghum

VŠECHNO, CO OPRAYDU POTŘEBUJU ZNÁT, JSEM SE NAUČIL V MATERSKÉ ŠKOLCE

Robert

Fulghum

VŠECHNO, CO
OPRAYDU
POTŘEBUJU
ZNÁT,
JSEM SE
NAUČIL
V MATERSKÉ
ŠKOLCE

ČÁST PASTORSKÉHO POVOLÁNÍ se týká umírání a smrti. Nemocniční pokoj, márnice, smuteční obřad, hřbitov. To, co o těchto věcech vím, se zvláště podepisuje na jiných stránkách mého života. To, co o těchto věcech vím, vysvětluje, proč nemarním spoustu času sekáním trávy, mytím auta, hrabáním listí, stláním postele, čištěním bot a mytím nádobí. Vysvětluje to, proč nehoukám na lidi, kteří se pomalu rozjíždějí na zelenou. A proč nezabývám pavouky. Na tohle všechno není čas, ani to není nutné. Co vím o hřbitovech a podobných věcech taky vysvětluje, proč někdy zajdu do hospody Buffalo.

Hospoda Buffalo je v podstatě celá Amerika. Kolem jedenácté dosahují všechny základní prvky, zkondenzované a nacpané v sobotu večer do Buffala, kritické hodnoty. Katalyzátorem je oblíbená místní kapela — *Dynamic Volcanic Logs*. Osm cvoků, kteří zastydli v jantarových vibracích šedesátých let. Hrajou ďábelské rockabilly s takovým zápalem, že by klidně uzdravili chromého. A ta prokřídlená Amerika do Buffala přichází pít pivo, hrát kulečnick a tancovat. Tancovat především. Třást zadnicí, trsat, povykovat, hulákat, potit se a *tancovat*. Když je sobota večer a Logs to rozbalej a dav nadskakuje, potom nikdo nemyslí na smrt.

Jednoho takového večera do Buffala vpadla banda motocyklistů, kteří se ze všech sil snažili vypadat jako Pekelní andělé, což se jim poměrně dost dařilo. Neřekl bych, že ti lidé byli převlečeni do nějakých kostýmů na natáčení. A nezdálo se, že by pro ně i pro jejich dámy byly mýdlo a voda zrovna každodenní životní nezbytností. Za nimi se dostavil Indián — starší člověk s copánky, ve vestě pošíité korálky, teniskách a vyřazených armádních kalhotách. Byl mimořádně ošklivý. Já mám docela slušnou slovní zásobu, a kdyby to pomohlo, klidně vám tady v živých barvách popíšu obličej toho muže,

ale ono se to nedá — byl prostě šeredný. Seděl a dlouho se zabýval svým Budweiserem. Když Dynamic Logs spustili uječenou verzi písničky Jailhouse Rock, dal se do pohybu. Odštrachal se k jedné z těch motorkových mamin a vyzval ji k tanci. Většina dam by ho odmítla, ale ji to tak pobavilo, že pokrčila rameny a vstala.

No, nebudu plýtvat papírem. Ta ošklivá, belhající se indiánská troska dovedla tancovat. Chci říct, že to měl v těle. Nepředváděl nic divokého, jen se tak lehce a bez námahy pohyboval do rytmu se samozřejmostí mistra. Manévroval se svou partnerkou jako s pírkem a té to moc slušelo. Parket se pro ně pomalu vyprázdnil. Kapela se postupně odmlčela, ale bubny jely dál. Motorkáři se zvedli a pokřikovali na muzikanty, aby zase hráli. A kapela hrála dál. A Indián dál tancoval. Motorková mamina nakonec odpadla a zhroutila se někomu do klína. Indián dál tancoval sám. Dav tleskal do rytmu. Indián tancoval se židlí. Dav šlel. Kapela přestala hrát. Dav jásal. Indián zvedl ruce, aby bylo ticho, jako by se chystal pronést řeč. Podíval se na kapelu a pak na lidi a řekl: „Tak na co čekáte? Budem TANCOVAT.“

Kapela i lidi vybuchli jako bomba. Lidi tancovali mezi stoly, až úplně vzadu a za barem. Lidi tancovali na záchodě a kolem kulečnicků. Tancovali pro sebe, pro Indiána, pro Boha a pro ten okamžik. Tancovali navzdory nemocničním pokojům, márniciím, smutečním obřadům a hřbitovům. A v tu chvíli nikdo neumřel.

Indián řekl: „Tak na co čekáte? Budem tancovat.“

ČTVRTÉHO DNE měsíce června roku 1783 — před více než dvěma sty lety. Tržiště francouzské vesnice Annonay, nedaleko Paříže. Na vyvýšeném pódiu čadí oheň živený mokrou slámou a starými vlněnými hadry. Napnutá lana drží ohromný taftový pytel — *balón* — o průměru deset metrů.

V přítomnosti „vznešeného shromáždění a mnoha dalších přihlížejících“ a za velkých ovací byl *machine de l'aerostat* odříznut od uvazovacích lan, aby se mohl majestátně vznést k polední obloze. Vystoupal do výšky 1800 metrů a přistál na poli několik mil od vesnice, kde na něj zaútočili vesničané s vidlemi a jako nástroj ďábla roztrhali balón na kusy. První veřejný let balónu, první krok v historii člověčího létání.

Byl tam i Ben Franklin jako vyslanec nových amerických států ve Francii. Ano, správně — klíč, drak, blesk, bifokální brýle a tiskařský stroj. Když se vedle stojící muž zeptal, k čemu by takový *balón* mohl být, Franklin pronesl tu památnou větu: „*Eh, a quoi bon l'enfant qui vient de naître?*“ („K čemu je dítě, které se právě narodilo?“) Člověk jeho zvědavosti a představitivosti znal odpověď na svou otázku a do svého deníku si poznamenal: „Tento balón otevře lidstvu oblohu.“ Ani vesničané nebyli daleko od pravdy. Zároveň to byla předzvěst velkého zla — že Annonay bude jednoho dne srovnána se zemí bombami padajícími z nebe. Ale to předbílám.

Jednou večer, několik měsíců před tím červnovým dnem, seděl Joseph-Michel Montgolfier před krbem a díval se do ohně; pozoroval jiskry a kouř stoupající komínem. Jeho fantazie stoupala s tím kouřem. Jestliže kouř stoupá k nebi, co ho takhle chytit, strčit do pytle a sledovat, jestli ten pytel bude taky stoupat, a třeba s sebou něco nebo někoho ponese?

Monsieur Montgolfier byl syn prosperujícího výrobce papíru. Bylo mu asi pětadvacet a neochvějně věřil v

chrám, jakým Věda v osmnáctém století byla. Monsieur Montgolfier byl bystrý a netrpělivý člověk a měl spoustu času. A tak se do toho se svým cílevědomějším mladším bratrem Etiennem a s prostředky z otcovy továrny pustil. Začali s papírovými pytlí, potom hedvábnými a nakonec zkoušeli taftový s pryskyřicovým povlakem. A *voilà!* Nastal den, kdy se z versailleských zahrad vznesl balón, který nesl ovci, kohouta a kachnu. Všichni tři to přežili, čímž prokázali, že v nebi nejsou jedovaté plyny, jak se někteří obávali.

Nejnaděšenějším přívržencem bratří Montgolfierů byl mladý chemik Jean-François Pilâtre de Rozier. Ten nechtěl balóny vyrábět; on chtěl v balónu letět. Montgolfierovy zajímaly vědecké experimenty. Byli starší a moudřejší, nohama stáli na pevné zemi. Pilâtre chtěl *letět*. Byl nabitý mladickou touhou po dobrodružství. A tak se toho podzimu, 21. listopadu 1783, Jean-François Pilâtre de Rozier dočkal. V zahradě královského paláce v La Muette, v Bois de Boulogne, ve 13 hodin 54 minut, v nádherném balóně vysokém jako sedmiposchodový dům, pomalovaném znameními zvěrokruhu a s monogramem krále. Stoupal výš a výš, nad špičky stromů a kostelní věže, a přistál za Seinou, pět mil daleko.

Joseph-Michel a Etienne Montgolfierové prožili dlouhý a plodný život vědců a zemřeli v posteli, na bezpečné zemi. Dva roky po svém historickém letu se mladý Jean-François Pilâtre de Rozier při pokusu přeletět v balónu kanál La Manche ze západu na východ zřítit v plamenech a zahynul. Ale jeho praprapravnuk se později stal jedním z prvních francouzských pilotů.

No a o co v tomhle příběhu vlastně jde? Jde o sílu (a cenu) fantazie. „Fantazie je důležitější než informace.“ To řekl Einstein, a ten by to měl vědět.

V tom příběhu jde také o to, jak lidé s fantazií si stoupají jeden druhému na ramena. Od země k balónu a k člověku v balónu až k člověku na Měsíci. Přesně tak. Někteří z nás jsou pozemní personál — drží lana, zapalují oheň, sní, pouštějí lana a sledují let vzhůru. Jiní jsou předurčení obloze a vzdáleným obzorům. Taky o tohle v tom příběhu jde.

Tyto věci mě napadají v době, kdy děti vycházejí a čeká je další stupeň. Ze střední školy, z univerzity, z

rodného hnízda. Co bychom jim při těchto příležitostech měli dát? Fantazii, strčit do nich a požehnání.

Pojď sem, říkáme — tady na krajíček. Chci ti něco ukázat, říkáme. My se bojíme, říkají děti; ale je to úžasně vzrušující, říkají. Pojď sem na kraj, říkáme my, zapoj svou fantazii. A tak přijdou na kraj. A dívají se. My do nich strčíme a oni letí. My tu zůstáváme a umřeme v posteli. Oni jdou a nějak umřou a inspirují ty, co přijdou po nich, aby zase přišli až na ten jejich kraj. A letí.

Tohle mě zároveň napadá v roce, který je někde uprostřed mého života. Já taky hodlám žít dlouhý a užitečný život a v bezpečí umřít v posteli na zemi. Ale v den výročí té nepatrné události ve vesnici Annonay mám zrovna náhodou narozeniny. A když to bylo dvě stě let, letěl jsem balónem z pláně nedaleko vesničky Le Conner v údolí řeky Skagit.

Na létání není *nikdy* pozdě!

DOVOLTE, abych vám teď pověděl o Larrym Waltersovi; pro mě je hrdinou. Walters je řidič kamiónu a je mu třiatřicet. Sedí na zahrádce za domem v zahradním křesílku a přeje si létat. Tak dlouho, co sahá jeho pa-měť, se chtěl vydat vzhůru. Prostě být schopen se jen tak vznést do vzduchu a vidět hodně daleko. Čas, peníze, vzdělání a možnost být pilotem se mu vyhnuly. Rogallo je moc nebezpečné a místo k tomu vhodné bylo od jeho domova příliš daleko. A tak hodně letních odpolední proseděl na zahrádce za domem v obyčejném starém duralovém křesílku — takovém tom s látkou připevněnou nýty. Přesně takovém, jaké máte na své zahrádce za domem i vy.

Další kapitolu tohoto příběhu napsaly noviny a televize. Náš známý Larry Walters je ve vzduchu nad Los Angeles. Konečně letí. Opravdu se tam NAHORU dostal. Pořád ještě sedí ve svém duralovém křesílku, ale to je teď připevněné k pětáctýřiceti rezervním meteorologickým sondám, naplněným heliem. Larry má nasazený padák a s sebou vysílačku, kartón se šesti plechovkami piva, arašídovou pomazánku a sendviče s aspikem a vzduchovku, aby mohl prásknout některé balóny, až bude potřebovat dolů. A místo aby nad svou čtvrtí byl jenom pár set metrů, vyrazil do výšky přes tři kilometry, přímo prostředkem příletového koridoru k losangeleskému mezinárodnímu letišti.

Walters je skoupý na slovo. Když se ho novináři zeptali, proč to udělal, řekl: „Přece se nedá jenom tak pořád sedět.“ Když se ho zeptali, jestli se bál, odpověděl: „Nádherně!“ Když se ho zeptali, jestli by to udělal znovu, tak řekl: „Za nic na světě.“ A když se ho zeptali, jestli je rád, že to udělal, pusa se mu roztáhla od ucha k uchu: „No samozřejmě.“

Lidstvo sedí na židlích. Na jednu stranu existují náznaky, že nelze nic dělat. A pozemšťané Larryové Wal-

tersové, puzení sny a fantazií k činnosti, připoutávají ke křesílku meteorologické sondy.

Lidé sedí na židlích. Na jednu stranu jsou náznaky, že lidstvo je v beznadějném postavení. A pozemšťané Larryové Waltersové se vznášejí do výšin s vědomím, že nic není nemožné a z výšky tří kilometrů nám posílají vzkaz: „Dokázal jsem to, já to dokážu. LETÍM!“

Jde tady o náboj v člověku. Může to trvat dlouho a dopravní prostředek může být zvláštní a nečekaný. Ale jestli sen chováme dost blízko u srdce a uplatníme s fantazií to, co máme po ruce, stále ještě není nic nemožné.

Jenže počkejte! Táhle na kraji nějaký cynik trvá na tom, že lidé stejně nemůžou doopravdy létat. Rozhodně ne jako ptáci. Je to tak. Ale někde v malé garáži nějaký maniak s lesklýma očima do sebe cpe vitamíny a minerální tabletky a cvičí a máchá rukama pořád rychleji.